

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GJERTRUD RESTORFF
født Mathiasdatter
og hendes norske slægt

MERETE STRABO

GJERTRUD RESTORFF

født Mathiasdatter
og hendes norske slægt

MERETE STRABO

1996

Rettelse til side 5 : sit og Johan Wilhelms første barn i november 1808.
og til side 21: Vangskirken er bygget 1272.

Forsidebillede:

Hardangerfjord (indre Samlafjorden)
fotograferet fra Lussand mod Kvalvik
og med halvøen Samlen i baggrunden.

Titelblad: Bomærke for Gjertruds far-
far, Lars (Einarsen) Grove.

**Gjertrud Restorff født Mathiasdatter
og hendes norske slægt**

Copyright: Merete Strabo
Eget forlag - Hellebæk 1996
Skrift: Palatino og Geneva.
Fotografier og kort: Finn Strabo 1995/96.
Billederne side 6 og 18 er gengivet med
tilladelse fra Bergen Museum.

ISBN 87 - 985899-0-3

Gjertruds fødegård Bratåker i Raundalen set fra vest.

Til min far Gunnar Bonnesen på hans 80 års fødselsdag den 27. marts 1996 til minde om min tip-tipoldemor Gjertrud Mathiasdatter og hendes norske slægt.

I august 1994 og ved to efterfølgende ture til Norge besøgte jeg Bergen, Voss, Raundalen og områder ved Hardangerfjorden for at se de steder, hvor mine og min tip-tipoldemors aner havde levet i århundreder. Det var en stor oplevelse - ikke mindst, fordi jeg overalt følte, jeg blev modtaget som en gammel slægtning.

Adgangen til slægtsoplysninger i Norge er imponerende. Intet sted har jeg tidligere fundet så righoldige optegnelser for næsten hver en bygd. De mange ætte -og gårdsbøger gør arbejdet overkommeligt, særligt for en skandinav; så meget nyt har jeg givetvis ikke kunnet bidrage med for nordmænd.

Da jeg i sommeren 1995 fik forbindelse med slægtsforskere på Voss og fortalte, at jeg påtænkte at skrive lidt om Gjertrud og hendes slægt, var det tydeligt, at man så frem til oplysninger om hendes danske efterkommere, og for at imødekomme dette ønske, har jeg på side 20 ganske kort skrevet om Gjertrud og Johan Wilhelm Restorffs børn og nogle af deres slægtinge. Min egen linie fra datteren Ane Dorthea og til nu, vil jeg prøve at skrive om ved en anden lejlighed; men hvis nogen i Norge eller andre steder måtte være interesseret i yderligere informationer, er man velkommen til at kontakte mig; og i fald jeg ikke selv kan svare, kan jeg måske henvise til repræsentanter fra andre grene af slægten. Det er endvidere mit oprigtige håb, at alle, der har tilføjelser eller rettelser til mit materiale vil kontakte mig, ligesom jeg altid er interesseret i at hilse på nordiske slægtinge.

Samtidig vil jeg gerne her rette en tak til Einar Øvsthus samt Liv og Johannes Ystaas i Voss, som altid var parate med omhyggelige svar på mine mange spørgsmål; endvidere til personalet på Statsarkivet i Bergen for hjælpsomhed og deltagelse samt til Egil Restorff på Færøerne for hans altid venlige svar med oplysninger om kendte (William Heinesen, Poul Reumert) og mindre kendte efterkommere af Gjertrud og Johan Wilhelm Restorff.

En særlig tak skal gå til min mand for hans utrættelige arbejde med fotografiapparat samt redigering og korrekturlæsning af dette hæfte.

Hellebæk, marts 1996
Merete Strabo

Min tipoldemor Ane Dorthea Restorff nåede aldrig at lære sin moder at kende. Ane Dorthea blev født den 25. januar 1823 på hjørnet af Dybensgade og Nellikegade i København og hendes mor Gjertrud Restorff født Mathiasdatter døde bare 16 dage senere i barselsseng. Årsagen kendes ikke; men som skik og brug var på den tid døbttes den lille pige ved moderens begravelse i Holmens kirke den 15. februar.

Det må have været et hårdt slag for ægtemanden, bogtrykker og senere faktor Johan Wilhelm Restorff, pludselig at stå alene som 32-årig med 6 børn på 0, 2, 4, 6, 12 og 15 år. Den lille Ane Dorthea kom derfor også i pleje hos familien Andersen i Ordrup. Om plejeforældrene var slægtninge og hvornår hun kom dertil, ved jeg ikke; men hun bor der i alle tilfælde i 1834, hvor hun er opført i folketællingen - godt nok med et forkert efternavn, som dog er blevet rettet til det rigtige i 1837, hvor hun konfirmeres i Gentofte kirke. Ane Dorthea bevarer livet igennem forbindelsen til sin far og sine biologiske søstre og brødre, idet de eller deres senere ægtefæller er faddere ved hendes børns dåb.

Faderen var 2. generations tysk indvandrer og Gjertrud var norsk - fra Bergen står der i vielsesprotokollen fra Sct. Petri Kirke i 1813.

På den tid var Napoleonskrigene tæt på en afslutning - fredsaftalerne underskrevet i Kiel januar 1814 og Norge løst fra det mangeårige tilhørsforhold til Danmark for dog snart og ikke uden modstand at blive indlemmet i Sverige.

København var blevet bombarderet af englænderne i 1807 og Danmark havde mistet sin stolthed - flåden, fordi englænderne ikke følte sig sikre på hvilken side i krigen, vi egentlig stod.

Gjertrud må være kommet til København før 1808, idet hun føder sit og Johan Wilhelms første barn i 1809. De er ikke gift på det tidspunkt, og det mærkelige er, at dette ikke fra præsten i Garnisons kirke afstedkommer nogen bemærkning i kirkebogen, hvilket på den tid er højst unormalt. Da deres næste barn fødes i 1811 gør det samme sig gældende i Frue Kirke. Kan krigen mon være årsag til kirkens overbærenhed? Har det været svært at skaffe de nødvendige attester fra Bergen under englændernes blokade af landet, eller er hendes papirer gået tabt under bombardement og efterfølgende brande, eller har de blot foregivet at være ægtefolk?

Hvorom alting er, vælger forældrene altså en tredje kirke, Sct. Petri til deres vielse i 1813.

Men spørgsmålet er, hvorfor Gjertrud overhovedet forlod Bergen i årene mellem 1801 og 1808, for det var jo en særdeles urolig tid at rejse på. Hendes fader dør 1805, men moderen levede stadig.

Dette spørgsmål og SAS's skandinaviske sommertilbud fik mig til at tage til Bergen med min familie i juli 1994.

I første omgang var det egentlig bare min hensigt at finde hende og familien i en folketælling, men dette viste sig at være sværere end som så - for der var ingen Gjertrud Mathiasdatter på hendes alder i Bergen på den tid. Hun var ej heller født i nogen af byens kirkesogne. Det skal hertil bemærkes, at stadsarkivet har fine navneregistre til kirkebøgerne i Bergen og til folketællingerne i hele Hordaland - hun var bare ikke at finde, så jeg ledte i flere dage i alle Hordalands sogne, før jeg var heldig at finde familien på Slettebakken, som dengang var en smukt beliggende lystgård for meget velstående bergensere ca. 5 km uden for byen. Der var hertil knyttet to husmandsbrug, og på det ene levede Gjertrud med sine forældre.

Lyststedet Slettebakken af J.F.L. Dreier, akvarel 1808.

I dag er området en forstad til Bergen og det oprindeligt så smukt beliggende lyststed ligger desværre nu klemt inde bag triste etageboliger.

Men endnu engang kom jeg på prøve, da jeg ville undersøge, hvorfra familien tidligere var kommet - for på Slettebakken var de tilflyttere. Jeg undersøgte nu alle Hordalands mere end 25 kirkebøger for at finde en Gjertrud Mathiasdatter født ca. 1785. - Og heldig var jeg, for i den allersidste - kirkebogen for Vangs kirke i Voss stod hendes dåb indskrevet med en fin og sirlig ført pen.

Som mine optegnelser i dette hæfte viser, har slægten i århundreder levet i dette sogn samt i nabosognet Granvin og ved Hardangerfjorden. Det er en naturskøn bjergrig egn med elv, foss, fjord og stolte historiske minder om Olav den Hellige og kong Sverre og hans kampe for kongemagten i slutningen af 1100-tallet. En egn, hvor man nøjsomt og selvforsynende har levet på de tømmerbyggede gårdsbrug, og hvor man har suppleret indtægterne med fiskeri og jagt.

Bjørn, ulv og los levede side om side med menneskene.

Det har været en udfordring at leve her - enkelt men sundt. Levealderen i mine notater taler for sig selv - men det var også et hårdt liv: flere druknede ved ulykker på elve og fjorde, adskillige blev revet bort ved epidemier (kopper, tyfus, børnesygdomme) og en del udvandrede til Amerika under de dårlige tider i forrige århundrede.

Når jeg skal tale om min norske slægts vugge - der, hvor jeg kan føre den længst tilbage i tiden, så drejer det sig om to steder ved Hardangerfjorden. Dels i Granvin og dels i Kvalvik.

Kvalvik består af 2 gårde (Indre og Ydre) for foden af Gråfjell og helt ned til stranden på den halvø, der kaldes Folgefonn.

Indre Kvalvik* ved Hardangerfjorden.

Stedet har i hvert fald været kendt tilbage til 1563*, hvor det kaldes Kvalvigh. I matriklen 1667 har gården Ytre Kvalvik humlehave, brænde- og græsnings-skov, 1 hest og 16 stykker storfæ. Min gren af slægten har boet på gården inden 1667, idet den ældst kendte ane nok er Brynjulf (2800), som står nævnt i skattelelisten 1603. Om hans far også hed Brynjulf* og boede der er uvist; men Brynjulf (2800), som er nævnt i 1603 fortsætter som bruger af gården frem til 1608, hvor sønnen Olav overtager den.

Brynjulfs anden søn Lars (1400) drager derimod nordover på den anden side af Hardangerfjorden og bosætter sig på Kollanes, hvor der i lighed med Kvalvik også ligger to brug tæt ved siden af hinanden; men ellers er beliggenheden meget forskellig, idet Kollanes ligger højt og godt gemt bag det forbjerg, som adskiller Granvinfjorden fra Granvinvattnet.

Henrik Meyer Kvaalem fortæller i sin Ættarboke for Granvin (1995), at Lars Brynjulfson er nævnt i Kollanes både 1613/15 og 1618/39. I 1639 deler Lars og sønnen Brynjulf (700) gården mellem sig, og fra 1641 er Brynjulf alene. I 1657 betaler Brynjulf Larsson 1 Rd. og 1 Sch. i husdyrskat og han har på bås 1 hest, 1 okse, 8 køer, 2 kvier og 1 vædder.

I 1661 er Kollanes betegnet ødegård, hvilket vil sige, at ejeren ikke har kunnet betale sine skatter; og i 1671 flytter Brynjulf så til gården Øvre Seim og driver bruget der sammen med sønnerne Lars og Sylvest frem til 1694 - så er han også blevet en ældre herre, da han er født i 1609. Brynjulf var gift med Ranveig Jonsdtr. (701) Kvalvik, en datter af Jon (1402) på Indre Kvalvik, som vist nok er søn af Askjell (2804) Håvardson nævnt i skattelelisten 1603 på Indre Kvalvik. En af Ranveigs brødre hedder også Håvard, og det får Kvaalem til at slutte, at Jon sikkert er søn af Askjell. Jon brugte hele Indre Kvalvik i 1626, og i 1657 er der til gården 3 heste, 17 køer og 5 stykker ungfæ.

Kollanes i Granvin.

Ranveig Jonsdatter og Brynjulf Larsson fik på Kollanes mindst 10 børn og sønnen Trond (350) født 1657 bosætter sig siden længere oppe i dalen, idet han slår sig ned på Skaftedal, som han er ejer af ved skøde i 1705 og 1715.

Skaftedal er en højt - og særdeles ensomt beliggende gård (480 m.o.h.) ved vejs ende og med den brusende Skaftedalselv, som en livgivende, men også farlig nabo, som har kostet menneskeliv; og når skatteopgørelsen i 1865 fortæller, at udsæden er på 11 tn. bl. korn og 7 tn. kartofler, så får det Kvaem til at mene, at tallene må være forkerter, da det ellers ville betyde, at Skaftedal skulle være den gård i Granvin med den største udsæd, hvilket han finder ganske usandsynligt. Gården ligger nord for Skjervefossen, som i hine tider må have været uhyre vanskelig at passere ikke mindst om vinteren, hvor det vel nærmest har været umuligt. Derfor tog skaftedalsfolket og deres naboer ofte til kirke på Voss, selv om vejen dertil godt nok var længere men mindre farefuld end færdens ved Skjervet og over Granvinvatnet. Den fine kørevej nord om vatnet, som findes i dag er af nyere dato og dengang gik turen med båd fra Nesheim over til den lille idylliske trækirke på den anden side.

Englænderen, W.M. Williams rejste i sommeren 1856 til fods gennem Norge og kom en smuk søndag formiddag til Granvinvatnet. Han fortæller herom:

"Det var søndag, og der var sol og søndagsfred overalt. Da jeg satte over vandet ved Graven, kom folk fra kirke, og jeg mødte dem, da de var på vej ned til stranden. De gik ombord i både og satte over vandet, mens jeg gik opover og nød synet af dem. Virkningen af dette optog af både, som gled langsomt og stille over vandet, var meget malerisk. Kvindernes hvide hovedtøj og røde dragter dannede en smuk kontrast til den mørke vandflade og de skovklædte åse (fjelde). Vandets beliggenhed og udseende giver et indtryk af ensomhed; men i dag var det for een gangs skyld fest og farver."

Granvinvatnet set fra Bjørndalen.

Selv om der er ca. 150 år mellem denne beskrivelse og Trond Brynjulfsons (350) og hans kone Kari Mønsdtr. (351)(Mogensdtr.)'s bryllup, så kan man næsten se brudepar og gæster sejle over den stemningsfyldte sø til fest på enten Skaftedal eller Karis fødegård Moe.

Moe set fra vejen til Skaftedal.

Gården Moe er nævnt allerede i 1350 i Bjørgynjan Kalveskinn*, hvor det er sagt, at præstebordet i Granvin ejer 1 laup* smør i gården. Den ligger i bunden af dalen, ved alfavej - dengang som nu på vejen mellem Voss, Granvin og Hardanger og her såvel som på Kollanes overnattede budstikken én nat, når han var sendt ud fra Kvanndal for at varsle til tinge. På Moe blev Kari (351) født i 1671, som den sidste af 5 søskende og som datter af Mons (Mogens) Anbjørnsen (702). Han var selv født på gården i 1632; men navnet på hans kone kendes ikke. I årene mellem 1650 og 1692 brugte han totrediedele af gården. Hans far Anbjørn Nilsson (1404) brugte den i årene 1635 -39 og hans moder overtog og brugte den som enke mellem 1639 og 1650. Moderens navn er desværre også ukendt. Moe er den dag i dag endnu i slægtens eje, ligesom Skaftedal var det til 1959.

På Skaftedal levede både Trond og Kari til de blev gamle, henholdsvis 87 og 88 år og fik her 6 børn, af hvilke kun én var en dreng (Ivar). Om dette at have 5 piger og kun 1 dreng har været livets store skuffelse for Trond, eller om der har været andet, der har indvirket på hans humør er svært at sige - men faktum er, at ingen af hans børnbørn eller oldebørn opkaldes efter ham; hvilket på den tid var noget højt usædvanligt og noget, der kun forekom, hvis særlige grunde talte for, at navnet helt skulle glemmes. Liv Ystaas* har sikkert ret, når hun siger: "Trond må have været en despot."

Skaftedal set fra nord.

Hvor galt det end har stået til med Trond, så er rygtet om hans piger nået langt omkring - ja, helt til Raundalen på den anden side af Horndalsnuten. Her midt i dalen boede Herlaug på gården Øvsthus. Han var i 1728 84 år gammel og havde nylig mistet sin anden kone; men som historien fortælles i "Ættarbok for Granvin" :

"Koneløs trivedes Herlaug ikke, så han lagde derfor sin vej om Horndalsnuten (vestiden) for at finde sig en ny kone i Skaftedal. Sagnet siger, at det ikke var Dorthe (175), men en anden af søstrene han havde i tankerne. Da Herlaug en sen aften kom til Skaftedal, var pigerne i stalden; men inde i stuen, sad Dorthe og spandt. Herlaug syntes, hun havde sådan et fint håndelag, så han friede med det samme til hende - og fik ja".

Dorthe var den næst yngste i søskendeflokken, men altså nu den, som blev gift først.

Da jeg læste denne historie første gang på Statsarkivet i Bergen, kunne jeg ikke lade være med at more mig og omtale det for den vagthavende arkivassistent, hvis kommentar til historien var: Han må have været meget velhavende den Herlaug !

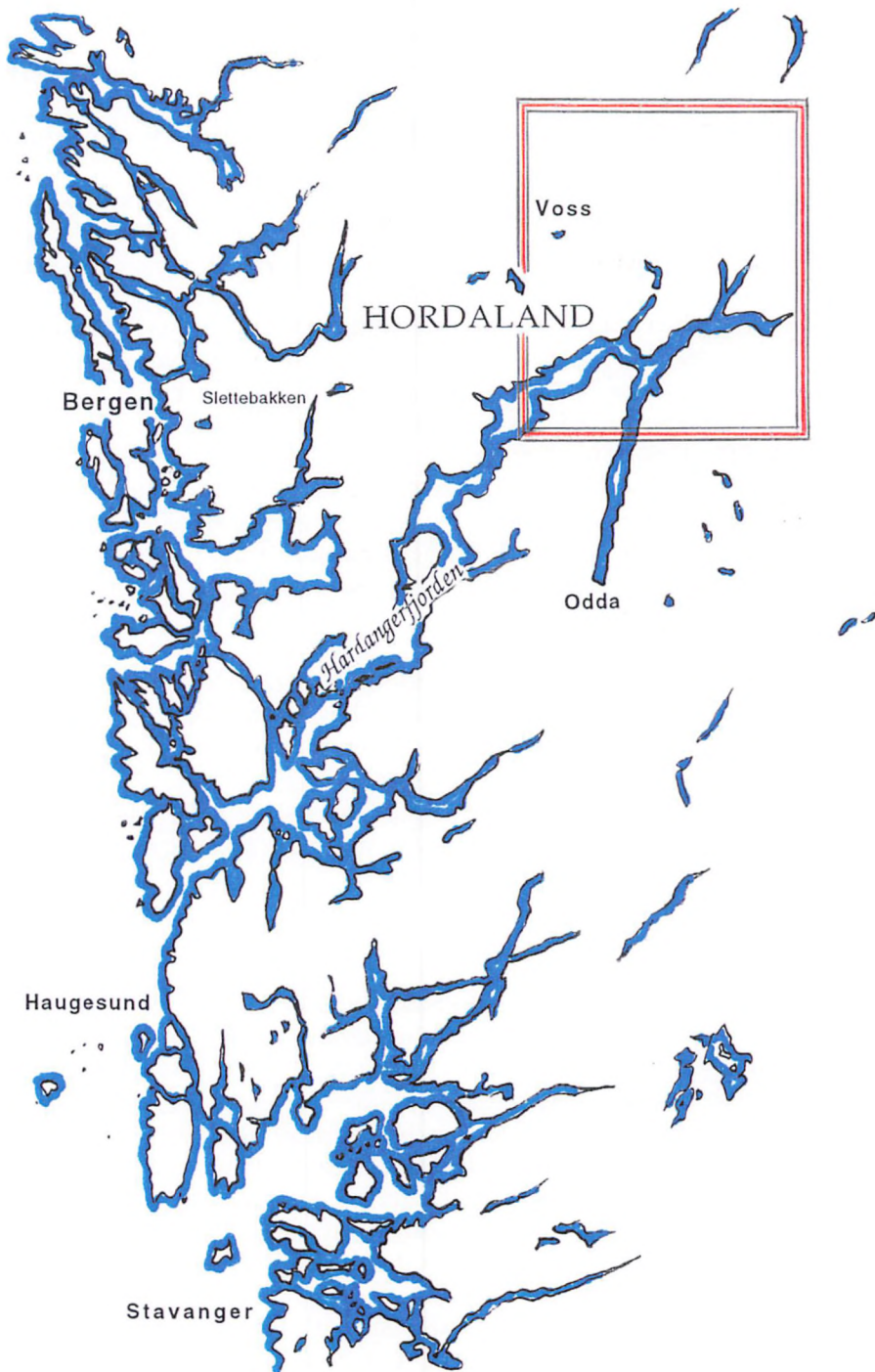
Jeg ved ikke, om Herlaug, var specielt velhavende; men ved hans død i 1735 overtager Dorthe gården og gifter sig året efter som ung enke med Svein Siursen (174) fra Urdland; Dorthe har dog længe inden, hun bliver gift med Herlaug på Øvsthus haft forbindelse til Svein Siursens familie; idet Sveins mor Gjertrud Olsdr. (Olavsdr.) (349) Grove er fadder ved hendes dåb den 6. januar 1709. En anden af fadderne hedder Ragnild Olsdr. (Olavsdr.) og bor på Skaftedal. Jeg tror at Gjertrud og Ragnild er søstre, men om faderen er Olav på Brekke (nabogården til Skaftedal) eller den Olav, som Kindem nævner bliver født på Store Grove i 1648, eller ham, som har sønnen Erling Olavson på Grovu i Kvitli 1711, er meget svært at sige.

På Skaftedal overtager Dorthes (175) bror Ivar gården efter far Trond. Ivar var lagrettsmand*, og det fortælles, at han og hans efterkommere (muligvis også hans far) var dygtige smede, som støbte i messing. Bjælder, dørhåndtag, lysestage, ringe og spænder fra deres hånd, skulle findes endnu. Desuden siges det, at Ivars søn Mikkell med hjælp af broderen Arne skulle have bygget det første hus med vinduer (no: glasstova) i Hardanger, og for det have modtaget en præmie af Det danske Landhusholdningsselskab.

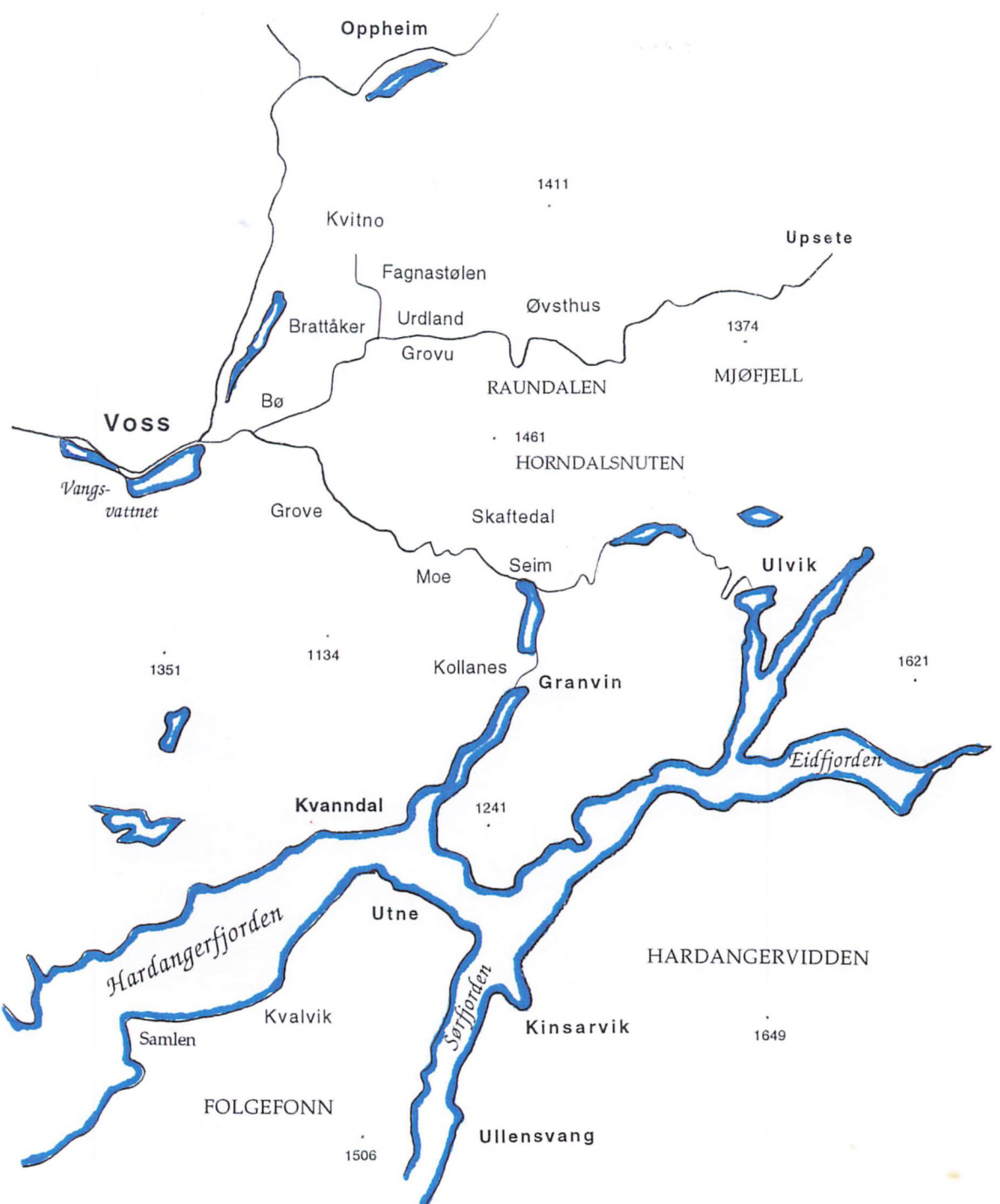
Da Dorthe forlader Skaftedal, overlader hun den videre befolkning af Granvin til sine søskende, og man bliver forbløffet, når man læser Ættarbok for Granvin, over hvor mange efterkommere, der er efter hendes forældre og søskende, men det samme gør sig naturligvis gældende for hendes efterslægt på Voss.

Ved sit giftermål i 1728* kom Dorthe til Raundalen - en afsides og på den tid svært tilgængelig dal med historiske minder tilbage til Kong Sverre. Det var nemlig her han i året 1177 med sin birkebeinerhær gik vild i en snestorm over fjeldet. Han skulle have ligget med hæren i Sverrdalen (tæt ved Øvsthus) og denne skulle efter sigende have fået sit navn efter den begivenhed. Andre mener dog, at dalen har navn efter et gammelt sværd, som blev fundet der; men den ene forklaring udelukker vel ikke den anden.

Dorthes anden og jævnaldrende mand Svein (174) er født på gården Urdland i Raundalen. Gården er nævnt i 1611, og har altid været en gård med kun een bruger/ejer. I 1723 har man på gården 1 hest, 9 stk. storfæ, 6 stk. småfæ, og man avler 4 1/2 tn. korn. Sveins far, soldat Siur Gulbrandson (348) bygsla* gården i 1707 af Henrik Miltzow, sognepræsten på Voss. Siur var som tidligere omtalt gift med Gjertrud Olavsdr. (349).

Målestok ca. 1: 1.120.000

Målestok ca. 1: 316.000

Siur selv var ikke født på Urdland men på en af nabogårdene: Vetla Grovu. Om dette sted skriver Landkommisionen i 1661, at det er "en ringe pladz", og i 1723 hedder det, at gården er tungt brugt, at den har kold jord, og at kornavlen var usikker. Til gården hører lidt brændeskov, men Grovu har ingen humlegård. Der holdes 1 hest, 5 stk. storfæ, 6 stk. småfæ og avles 3 tn. korn. Siurs far hed Gulbrand Larson (696) og var leiglending* i 1701. Moderens navn er ukendt.

Dorthes (175) søster Barbrå bor for øvrigt også på Grovu i en årrække med sin mand, ligesom også Dorthes datter Kari (87) bor der knap et år i 1787.

Efter sit giftermål med den unge enke Dorthe Trondsdr. flytter Svein ind på Øvsthus og sammen bor de her i mange år. De får 8 børn og flere af deres efterkommere har stadig tilknytning til Øvsthus og nabogården Reime. Svein døde her som 83-årig og Dorthe nogle år senere som 89-årig.

Øvsthus i Raundalen.

Da Norge i 1909 fik forbundet sine 2 største byer Oslo og Bergen med togforbindelse var det for den tid en uhyre teknisk og arbejdsmæssig bedrift. Ikke blot havde arbejdet stået på i henved 15 år; men det havde også kostet både menneskeliv og førlighed for mange arbejdere. På strækningen fra Myrdal og til Voss løber skinnerne først gennem den mere end 5 kilometer lange Gravhalstunnel for så at komme ud i bunden af Raundalen ved Upsete. Resten af turen til Voss følger banen den brusende, klare Raundalselv, der i dag også er tumleplads for rafting.

Inden dalen fik denne nye forbindelse til omverdenen havde den ligget afsides og ubemærket hen gennem århundreder, og den var faktisk så ufremkommelig visse steder, at folkene på f.eks. Øvsthus uden for sommerperioden ofte valgte at drage over fjeldet til Oppheim for at få deres børn døbt der, i stedet for at tage til hovedkirken på Vossevangen.*

Dorthe og Sveins søn Brynjulf (opkaldt efter sin oldefar på Kollanes) overtog Øvsthus efter sin far i 1779 og fik her 12 børn. En af døtrene blev gift med egnens næstrigste mand, skriver Kindem i Vossaboki bd. 3; og en søn af dette ægteskab var lægekyndig og hjalp folk med at helbrede sår, skære bylder og årelade dem. Megen medicin lavede han selv og resten købte han i Bergen.

Tre af ovennævnte Brynjulfs sønner var i øvrigt med i krigen mod Sverige i 1808-14, men kun sønnen Sveins navn er at finde på mindestenen "Veteranbautaen" ved Vangsvatnet. Kindem nævner i Vossaboki en anekdote om ham fra krigen.*

Brynjulfs søster Kari (87) opkaldt efter sin mormor på Moe bliver nok født i slutningen af 1741 eller begyndelsen af 1742*. Hendes dåb har præsten desværre glemt at indføre i kirkebogen, så vi ved kun, at hun bliver konfirmeret den 14. maj 1757 i Voss kirke på Vangen. Pudsigt nok havde man også glemt at indføre hendes mors dåb i Granvin i 1709, men præsten kom heldigvis i tanker om sin forglemmelse og fik oplysningerne limet ind i kirkebogen på en lille lap.

Kari bliver i 1767 gift med Mathias Larsen (86) fra Grove i Kvitli.

Kvitli ligger på sydsiden af hovedvejen mellem Voss og Granvin, og selv om både Grove og nabogårdene ligger tæt ved den trafikerede hovedfærdsåre, er det visse steder, som om tiden har stået stille her langs de gamle biveje over Skutle og Bjørgo.

På Grove bliver Mathias (86) født i 1738 som næst yngste søn af Lars Einarson (172) og Rannveig Ivarsdatter (173). Lars bygslade* i 1726 1/2 laup af sognepæsten og købte i 1727 som nygift selv 1/2 laup. Gården havde i 1723 3 heste, 22 stk. storfæ, 31 stk. småfæ, og man høster 30 tn. korn.

Grove er nævnt første gang i 1611, og navnet er afledt af ordet grav. Der har fra gammel tid hørt både tømmer- og brændeskov til gården.

Det er Mathias' mor Rannveig (173), som er født på gården, idet hendes far Ivar Knutson (346) er opført som leiglendingar* ved folketællingen 1701. Ivar var gift med Ragnild Mattisdr., som dør i 1695.

Ved Rannveigs død i 1777 står der, at hendes alder er 72 år, og hvis det er rigtigt, er hun født ca. år 1705, og så må faderen altså have været gift én gang til. Kirkebogen for Voss begynder først i 1711 for døbttes vedkommende, i 1709 for vielser og for døde i 1726. Det vil sige, at et eventuelt andet ægteskab meget vel kan være indgået, inden vi kan læse om det i kirkebogen.

Lars Einarson kom selv fra Bøe i Tjukkebygdi. Gården er nævnt allerede i 1326 og havde for 1. tunets* vedkommende i 1723: 2 heste, 32 stk. storfæ, 12 stk. småfæ og man dyrkede 40 tn. korn. Jeg ved desværre ikke helt præcist, hvem Lars var søn af, men Kindem nævner, at der på Bøe i 1695 var en leiglending* ved navn Einar, og det er højst sandsynligt Lars' far. Taler man med slægtsforskningseliten på Voss, er de enige om, at Einar må været kommet andentsteds fra, da hans navn er så utroligt sjældent for den tid på Voss.

Akvarel af Catharina H. Kølle malet mellem 1815 og 1824.

Mathias dør på Slettebakken i 1805 og Kari tager herefter ophold hos sønnen, som nu er på Bjørndal*, hvor hun dør den 15. februar 1824 - den selvsamme dag, hvor hendes yngste datter Gjertrud året før blev begravet fra Holmens kirke efter at være død i barselsseng i hjemmet i København efterladende sig en børneflokk på 6 samt en ulykkelig ægtemand, Johan Wilhelm Restorff, bogtrykker og senere faktor. At dømme efter det billede, jeg så venligt har modtaget af Egil Restorff i Torshavn, var han at se til en nydelig og ordentlig mand, en mand som nok skulle have kunnet få sig en anden kone til hjælp med husholdning og børnepasning, men jeg tror, savnet af Gjertrud må have været for meget for ham, for han gifter sig først igen som en ældre herre i 1854.* Gjertrud fik et kort liv - alt for kort, og vel det korteste af alle hendes forfædre, som jeg har omtalt her.

Hun kom til København efter 1801 og før 1808 - men hvorfor? Det svar fik jeg ikke under mine studieture til Bergen, Voss og Hardanger - til gengæld åbnedes der for mig en rigdom af gæstfrihed og glæde ved slægtskendskab og natur som gør, at jeg føler mig hjemme der.

Johan Wilhelm Restorff.

Mig bekendt findes der desværre ikke noget billede af Gjertrud Restorff.

GJERTRUD og JOHAN WILHELM's børn:

Johanne Wilhelmine Restorff født 11. nov. 1808; døbt 6. jan. 1809
Garnisons kirke tysk menighed. Begravet 18. nov. 1848 i Trinitatis kirke.

Marie Louise Restorff født 26. febr. 1811; døbt. 5. apr. 1811 Frue kirke.
Gift i Garnisons kirke 24. apr. 1838 med Christian Peter Andersen, trompetist i
Garden senere oboist.

2 musikere og 1 kammersangerinde blandt deres børn.
En datter gift med sin fætter - købmand på Færøerne.

Frederik Wilhelm Restorff født 3. aug. 1813; døbt 6. okt. 1813 i Trinitatis kirke.
Gift Trinitatis kirke 3. sept. 1841 med Louise Elisabeth Lampart.
Han var arbejdsmand og senere smedesvend. Efterkommere ?

Restorff-familien boede i 1813 i Store Brøndstræde 93. Gaden findes ikke mere,
men lå mellem Landemærket og Vognmagergade.

Martin Christian Restorff født 21. juni 1816; døbt 23. aug. 1816 i Trinitatis kirke.
Konditor i København og senere købmand og æresborger i Torshavn.
Gift i Holmens kirke 28. maj 1845 med Else Jacobine Jacobsen. Begr. 1897 i
Torshavn.

Martin Christian og Else Jacobine har mange efterkommere på Færøerne og
blandt de mest kendt oldebarnet, forfatteren, maleren og musikeren William
Heinesen (Sønnen Heine er maler). Et andet oldebarn var gift med arkitekten
Arne Jacobsen. Slægtens konditori i Torshavn føres videre i 5. slægtled af Egil
Restorff og sønnen Heini. Desuden ejer de to brødre Johan Martin og Martin
Christian Restorff Hotel Hafnia i Torshavn og er nylig blevet riddere af Danne-
brog.

Henriette Christine Restorff født 6. nov. 1818; døbt 12. marts 1819 i Trinitatis
kirke. Gift 16. sept. 1854 i Gentofte kirke med Herman Carl Ludvig Flammé, som
var konditor.
Deres datter Athalia Henriette Anna var mor til Kgl. skuespiller Poul Reumert.

Carl Johan Restorff født 1. febr. 1821; døbt. 1. febr. 1822 Holmens kirke. Frisør.
Han skulle have været gift med Trine Jensen, men jeg har ikke kunnet finde
deres vielse ca. 1845 i København eller på Frederiksberg. De skulle have haft to
døtre, men forældrene døde inden pigernes 10. leveår.

Ane Dorthea Restorff født 25. jan. 1823; døbt 15. febr. 1823 i Holmens kirke. Gift
med slagter Peter Christian Ernst Cramer. Begr. 25. marts 1867 - min linie, som
jeg håber at kunne skrive mere om ved en anden lejlighed.

NOTER i alfabetisk orden til de med * mærkede ord.

1563 - nævnt i: **Bjørgunjan kalveskinn**: jordebog fra midten af 1300-tallet over gejstligt jordegods i bispedømmet Bergen.

Bjørndal: gård med beliggenhed umiddelbart bag det nuværende Statsarkiv i Bergen.

Brynjulf: Da variationerne i stavningen af person -og stednavne i kirkebøgerne er mangfoldig, har jeg her måttet foretage et valg.

Bygslede: lejede på livstid.

Karis fødeår: Der er tre mulige år: Ved sin begravelse i 1824 er hendes alder anført til 88 år, hvilket giver fødselsåret 1736. Hun står til gengæld opført som 19-årig ved konfirmationen i 1757, og det giver 1738 som fødselsår. I begge tilfælde ville hun da have været tvilling til andre søskende. Folketællingen 1801 angiver hendes alder til 60 år, hvilket vil sige en fødsel i 1741 eller begyndelsen af 1742; og sammenholdt med, at alle Svend og Dorthes børn er født med to års mellemrum, er dette nok det mest sandsynlige.

Herlov 1736, Marta 1738, Gjertru 1740, Kari 1741/42 ?, Brynjel 1744, Brita 1746, Sjur 1748, Kristi 1750, Sigtrud 1752 og Synneva 1754.

kirkebogen for Granvin mangler for årene mellem 1725 og 1740.

Kvalvik: De fotograferede gårde i hæftet er for de flestes vedkommende af nyere dato, men beliggenheden er stort set uændret.

lagrettsmand: lægdommer, taget i ed af lagmannen. Fungerede også som bygdepræsident og ordfører for bygden.

laup: smørmål og smørvægt = ca. 15,4 kg eller 16,2 liter.

leiglending: lejer på livstid.

skyldmark: enhed brugt ved angivelse af en jordejendoms skatteevne. I 1863 svarer 1 mark til 1740 kr. I 1791 er gården vurderet til 350 Rd. i skiftet efter Mathias bror Svein.

Svein: havde i krigen mod Sverige ved en given lejlighed søgt skjul under en varde, men da en flok svenskere senere stod på varden, havde han den dristighed at skyde op igennem den og med skuddet dræbe en svensker og jage resten på flugt.

tn: en tønde er rum- og vægtmål for blandt andet korn og kartofler.

tun: samling huse, som hører til en gård.

Vangskirken i Voss, bygget år 1772 - 79 er den største stenkirke i Hordaland med

undtagelse af kirkerne i Bergen. Johan Ludwig Holberg boede her i 1702 som huslærer for pastor Weinwichts tre sønner. Opholdet blev ingen succes, da Holberg med sine 18 år var for ung og uerfaren til at undervise præstens lidet boglige sønner, og da præstefruen erfarede, at han brugte lovlig megen korporlig afstraffelse, blev han afskediget.

Holberg prædikede ind i mellem i stedet for provsten, hvilket bønderne efter sigende var særdeles godt tilfredse med, eftersom prædikerne var en del kortere end provstens. Efter opholdet på Voss rejste Holberg til København, hvor han på rekordtid fik sin embedseksamen. Han vendte for øvrigt aldrig siden tilbage til sit fødeland.

Viet i Frederiksberg kirke 13. oktober 1854 med Anna Maria Petersen, som dør i 1903.

Ystaas: Liv, slægtsforsker i Voss.

De viste kirkebogsudsnit på side 23 vedrører :

A. Trond Brynulfson (350) og Kari Mogens (Mons)datters (351) vielse i Ulvik mandag den 1. november 1697.

B. Lars Ejnensen (172) og Randvej Iversdatters (173) vielse i Voss kirke i begyndelsen af 1726.

C. Svend Siursen (174) og Dorthe Trønds datters (175) trolovelse og vielse i Voss kirke Hellig tre-kongersdag og søndag den 5. februar 1736.

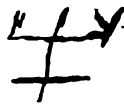
D. Mathias Larsen (86) og Kari Svends datters (87) trolovelse og vielse i Voss kirke Skærtorsdag den 16. april og tirsdag 2. juni 1767.

E. Gjertrud Mathiasdatters (43) dåb i Voss kirke søndag den 8. august 1784.

A. ~~Fest~~: Oma: Land: for vidt sig
 Pind Livet for det af Naturs
 Ind af prædikestol, dets Lyk vider
 in Evon Bøymulst og Ravn
 Mogen datt.

B. At Lars Eriksen Bøe og Randvej Tversdatter Tro,
 ve prædikestol Bøer eller Ravnus Lov, bryllup,
 Ind eller bryllupsgæst. Vil de i undersegund
 Caver for og Julestaa. Ind til bryllupsgæst
 sinde Ravn Lomvater.
 Mogen * Birger Tvers 48 Ravn.

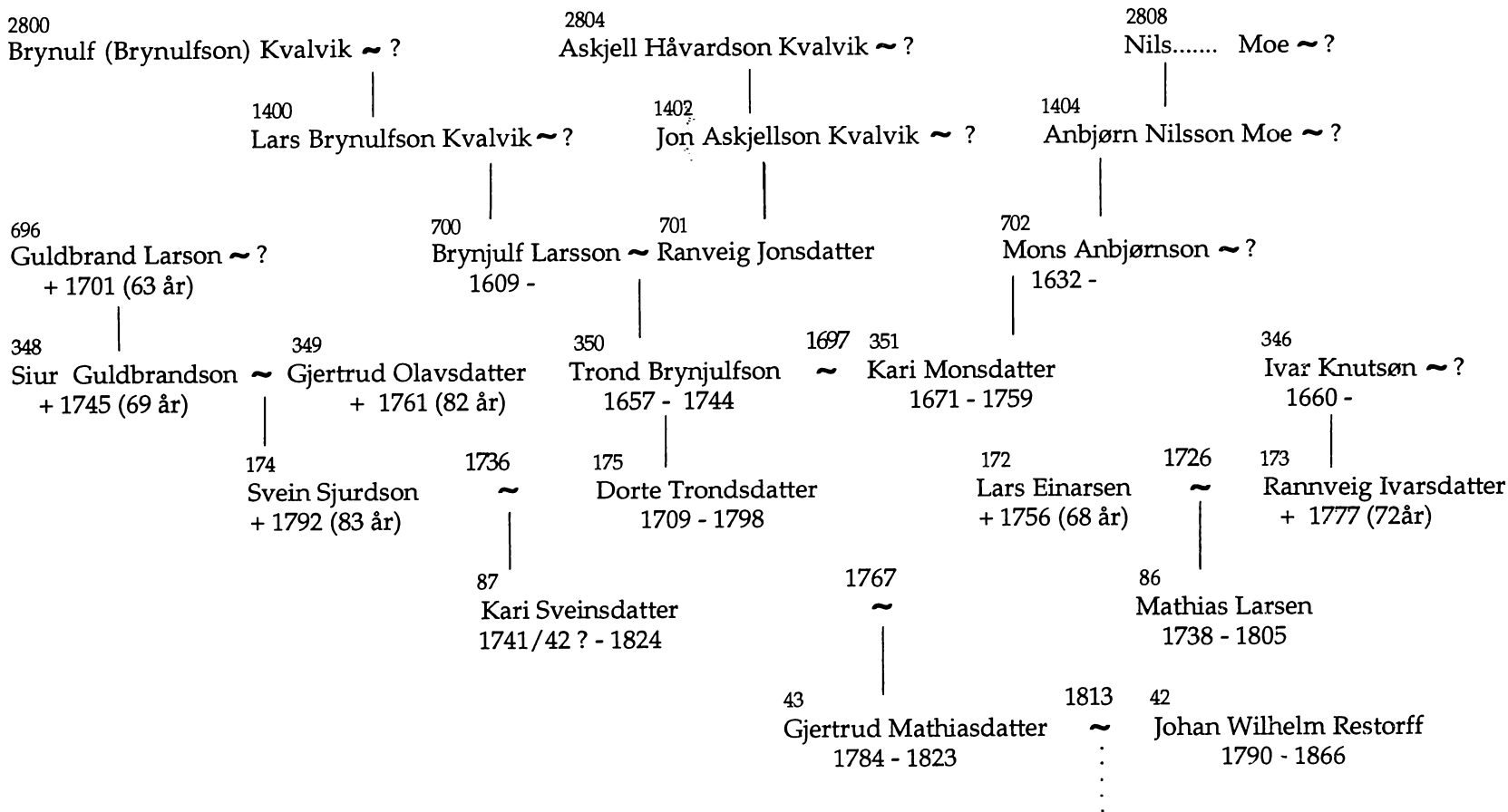
C. Wangs Ungkarll Jørgen Jørgensen
 Jørgen og Arland og Jørgen datter
 Kongen. Afskilt Jørgen datter
 for Lovd. Afskilt Jørgen datter
 Copulered som: abris forloffingens Mænd
 Sexagesima Jørgen Tversdatter Lars Bøe

D. For de Nind 7 for H. 2 Mitho Lars Grom og R. Tvers
 Mitho. For den forloffer
 Mitho Grom 15. Lars Tvers.

E. Dom: Xna. Mitho Lars Grom og Tvers, Mitho datter Bratagers datter som Christen
 Mitho. Mitho Knudsteng, Corina Tvers i Tversdalen, Mitho Tvers Ege Tvers
 Mitho, Mitho Bratager og Tvers Mitho datter Tvers.

Anetavle:

Note: Proband (nr. 1) er Merete Strabo, nr. 2 min far, nr. 3 min mor, nr. 4 min farfar, nr. 5 min farmor etc.

KILDER:

Landsarkivet for Sjælland: folketællinger og kirkebøger.

Statsarkivet i Bergen: folketællinger og kirkebøger.

Lars Kindem: Vossaboki bind 1 - 4.

Henrik Meyer Kvalem: Ættarbok for Granvin.

Olav Kolltveit: Odda, Ullensvang og Kinsarvik i gamal og ny tid.

W.M. Williams: Til fots i Norge for hundrede år siden - oversat fra engelsk.